

Més segurs igual a més lliures?

Els sagnants atemptats de París han reobert el vell debat en les societats democràtiques entre llibertat i seguretat. Diversos governs europeus plantegen introduir noves mesures de seguretat que limitarien la llibertat dels seus ciutadans. És aquesta la solució? És això el que pretenen els terroristes? Només serem més lliures si som més segurs? O és al revés?

ANÀLISI **Josep Oriol Rusca**

No hem de claudicar

Una de les grans paradoxes de la humanitat és que els homes i les dones naixem lliures però ens cal lluitar per guanyar-nos la llibertat, per mantenir-la. Com si no fos un atribut propi dels éssers humans, com si haguéssim de "donar-nos" o "permetre'ns" poder ser més o menys lliures. Quan la irracionalitat i la intolerància es fan tan presents en la nostra societat, Europa hauria d'aprendre dels errors de la seva història passada i saber mirar al futur.

Els tràgics fets de París, que han posat de manifest com en som, de fràgils, ens han de servir també per reivindicar, un cop més, els drets i llibertats que tant ens ha costat d'aconseguir i que ningú ni res han de posar en perill. Renunciar als nostres drets i llibertats públiques, a les nostres llibertats individuals –fins i tot amb l'excusa que la renúncia serviria per assegurar-les en el futur– seria tant com desistir dels nostres valors socials i culturals, de la convivència. I això és una cosa que no podem permetre.

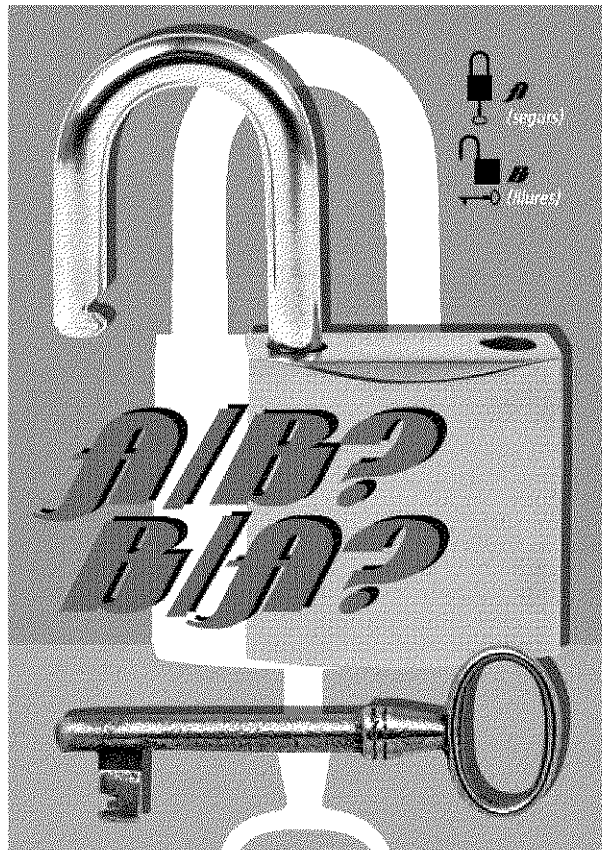
La llibertat avui sembla doblement amenaçada. D'una banda, en relació amb els nostres valors essencials com a societat, és precís reflexionar sobre el seu futur. A l'Espanya i a l'Europa del segle XXI difícilment podem parlar de drets i llibertats sense mantenir els valors essencials d'Estat social i democràtic de dret, generador d'oportunitats i de garanties, que no poden ser sacrificats en nom d'un "mercat" o una "globalització" difusos. Al contrari, el deure de l'Estat i dels nostres governants és posar l'accent en la persona, en els ciutadans i les ciutadanes i la seva dignitat. No som mercaderies, ni hem de dependre de la volatilitat d'interessos imprecisos i opacs, perquè se'ns respecti. Europa ha de ser fidel als seus valors, a la seva cultura, i no hipotecar-los amb la falsa excusa d'una modernitat i d'un futur que no ha de respondre a altres condicionants que la nostra pròpia voluntat com a ciutadans.

D'altra banda, i més directament referint-nos als execrables fets de París, aquests han posat novament damunt la taula que la llibertat i la seguretat no sempre són bones companyes de viatge, i que mantenir l'equilibri entre elles és molt complex. Tot i això, els ciutadans tenim l'obligació d'exigir als nostres representants polítics que gestionin les dues qüestions, amb el benentès que és impossible exigir i aconseguir la seguretat total,

Ha de quedar clar que en nom de la seguretat no hem de renunciar –ni ningú ens ho pot demanar– a la nostra llibertat

que ni tan sols han assolit els estats totalitaris, policials. Però ha de quedar clar que en nom de la seguretat no hem de renunciar –ni ningú ens ho pot demanar– a la nostra llibertat.

No dubtem de la complexitat que comporta la lluita contra el terrorisme, caracteritzat per la deshumanització, la irracionalitat, el contrasentit. La finalitat del terrorisme és precisament aquesta, causar terror entre la població, fraccionar-la i atemorir-la, impedir el seu normal funcionament, la seva pròpia llibertat. Espanya i tot Europa disposen de mitjans eficaços per lluitar contra aquesta xacra, amb la immensa majoria de la població al

costat de les institucions democràtiques, com s'ha demostrat reiteradament.

En aquest sentit, està fora de tot dubte la preparació i professionalitat de les forces i cossos de seguretat de l'Estat (Guàrdia Civil, Policia Nacional, Mossos d'Esquadra, etcètera), plenament implicades en la defensa dels ciutadans i dels seus drets, per lluitar contra aquesta insensatesa i bogeria. I les administracions públiques tenen l'autoritat i la plena legitimitat moral i democràtica per afrontar una qüestió que ja té una dimensió internacional i per tant requereix un ampli març de col·laboració.

Confiança en les forces i els cossos de seguretat, en l'Estat de dret, en la llei, en la cooperació internacional per fer front al terrorisme. Aquestes són les bases i per això no arribem a veure com a necessària o imprescindible la modificació de les nostres lleis o la creació de noves normes que limitarien els drets i les llibertats que gaudim i la conquesta dels quals tants esforços, i de tantes persones, han costat.

Tots aquests dies hem dit "Je suis Charlie" com un crit d'indignació per la manca de respecte a la dignitat de les persones i a favor de la llibertat d'expressió. Però la llibertat, com a tal, és única; només hi ha una llibertat i, per tant, s'és lliure o no se'n és, no hi ha terme mitjà. La llibertat d'expressió és només una de les múltiples manifestacions de la categoria general, que és simplement la llibertat. No podem ni hem d'admetre, en cap cas, que les víctimes de la irracionalitat terrorista, els ciutadans, hagin de patir una restricció dels nostres drets.

Per aquesta raó demano als nostres representants i dirigents polítics que lluitin sense tibesa per aquesta llibertat i per aquests drets. El contrari seria com admetre que claudiquem en el més essencial, en allò que som i que ens distingeix: en els nostres valors i en el fet de ser i voler ser una societat lliure.●

J. ORIOL RUSCA, degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona

LA CLAU **Laura Díez Bueso**

Defensa de la democràcia

L'article 10 del Conveni Europeu de Drets Humans i la interpretació que d'ell n'ha fet el Tribunal d'Estrasburg determinen que la llibertat d'expressió constitueix la "pedra angular" de l'Estat democràtic. Aquesta dimensió no se circumscriu a les opinions de caire polític, sinó que abasta els que creen o exposen la seva obra d'art, atorgant-se un espai propi a la llibertat de creació artística com a imprescindible en una societat democràtica. A més, les exigències d'aquesta societat fan que la llibertat d'expressió empari, no sols idees favorables o considerades inofensives, sinó també les que contrasten, xoquen o inquieten un Estat o un sector de la població.

Això no significa que la llibertat d'expressió no disposi de límits. El propi Con-

La resposta a les idees ofensives no pot ser sempre la censura sinó l'expressió de les idees oposades

veni explicita alguns drets, valors i béns que poden limitar-la: seguretat, ordre públic, salut, moral o reputació. No obstant, la funció essencial de la llibertat d'expressió pel sistema democràtic implica que en cas de col·lisió s'ha de ponderar quin dret preval partint d'una posició d'avantatge de la llibertat d'expressió per la seva funció social.

A més, aquesta funció justifica que els límits a la llibertat d'expressió s'hagin d'interpretar restrictivament i que les mesures restrictives que poden imposar-se li hagin de ser les estrictament necessàries en una societat democràtica. Això ha dut a considerar que la llibertat d'expressió empara el "discurs de l'odi", és a dir, aquell que suposa una incitació directa a la violència contra els ciutadans o contra determinades races o creences.

Si apliquem les previsions del Conveni Europeu al cas de les caricatures de Mahoma publicades a la revista *Charlie Hebdo* es constata que les mateixes poden considerar-se enmarcades en la llibertat d'expressió; que les vinyetes són una creació artística especialment protegida per considerar-se imprescindible en una societat democràtica; que aquesta ha d'acceptar idees que xoquen amb sectors de la població; que la religió no figura com a límit explícit de la llibertat d'expressió en el Conveni; i, finalment, que les caricatures no inciten a l'odi contra ningú.

Les idees ofensives no sempre poden ser censurades, sinó que la resposta ha de ser, precisament, l'expressió de les idees oposades. Sense aquest diàleg, que inevitablement xocarà amb la sensibilitat de certs individus o sectors, no es pot avançar en la consolidació d'una societat democràtica.●

L. Díez BUESO, catedràtica de Dret Constitucional, Universitat de Barcelona

PER SABER-NE MÉS

LIBRES

La Europa de los derechos: el Convenio Europeo de Derechos Humanos. Javier García Roca i Pablo Santolaya (coords.). 3a ed. Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2014. (Estudios constitucionales)

La llibertat de expresion en situaciones de conflicto. Cristina López Redondo. Tirant lo Blanch, València, 2012. (Alternativa; 21).

Tensiones entre libertad de expresion y libertad religiosa. J. Martínez-Torrón i S. Cañameres Arribas (coords.). Tirant lo Blanch, València, 2014. (Alternativa; 36)

Libertad de expresion, discurso extremo y delito: una aproximacion desde la Constitución a las fronteras del derecho penal. Teresa Rodríguez Montañés. Tirant lo Blanch, València, 2012. (Alternativa; 12).

Libertad de expresion y derechos humanos. F. Urioste Braga. Buenos Aires; Montevideo: B. de F. Utda.: Euros Editores, 2008

Participeu amb la vostra opinió a www.lavanguardia.cat